

# Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ  
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ  
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός, σφύριγμα άμα  
δειξη πώς δε φοβάται την  
άληθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.



Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-  
σικούς της κανόνες.  
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η' \* ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΚΗ 7 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1910 \* ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2 \* ΑΡΙΘΜΟΣ 378

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΟΣ. 'Ο Μπαρμπα-Γαρδικας.
- ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Για 'Ωδεία και για τ' 'Ωδειο (άπόσπωμα).
- Θ. ΚΑΤΡΑΠΑΝΗΣ. Γλάρος.
- Λ. Μ. ΜΟΙΡΑΣ. Καινούρια βλαστάρια.
- Ο ΝΟΥΜΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΒΑΝΙΤΕΣ. (Άρθρο τής 'Αρβανίτικης εφημερίδας «Dielli»).
- ΣΤΕΦΑΣ. Τσιγγάνα.
- Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Τα «Γεωργικά».
- ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (τέλος).
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

## ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΒΛΑΣΤΑΡΙΑ

«Ω τένα, Κάδμου του πάλα  
νέα τροφή...»

Με τὸ στίχο τοῦ Σοφοκλή χαιρετίσα τοὺς νέους μας σὲ διάβασα πῆγ περασμένο «Νουμά» τῆ με γ α λ η εἰδηση, πῶς φοιτητὲς τοῦ Ἐθν. Πανεπιστήμιου, παληκάρια εὐγενικὰ τῆς Ἰδέας, συναγρικηθήκανε καὶ κάμανε Ἄδερφάτο, νὰ δουλέψουνε γιὰ τῆς Ἰδέας τὸ ἐξάπλωμα. Δυὸ εἰδησες μεγάλες καὶ χαροῦμενες μᾶς ἔφερε ἡ τελευταῖος Νουμάς: τῆ μιὰ μὲ τὸ γράμμα σὸν κ. Ἄλεξ. Πάλλη καὶ τὴν ἄλλη μὲ τὸ ἀρθράκι τοῦ κ. Γ. Δ. Ἐνα Ἄδερφάτο τῆς Δημοτικῆς στὴν Ἀνατολή, κ: ἄλλο Ἄδερφάτο, τὸν ἴδιο καιρὸ, στὴν Ἀθήνα, καὶ μάλιστα μέσα σὸ Πανεπιστήμιον, καὶ μάλιστα κάτω ἀπὸ τὴ μύτη τοῦ κ. Μιστριώτη καὶ κάτω ἀπὸ τὴ διδασκαλία τοῦ κ. Χατζηδάκη—ἀφοῦ ὁ πυρήνας τοῦ φοιτητικοῦ ἀδερφάτου βρῆσκαται: μέσα στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολή. Καὶ σὰ συλλογιστεῖ κανεῖς αὐτὰ τὰ δυὸ Ἄδερφάτα ποὺ μιλᾷ μιλᾷ ξεπεταχτήκανε, καὶ σὰ βάλει πλάι τους τὸ Ἄδερφάτο «ὁ Σολωμός» ποὺ ἰδρύθηκε σὸ Ἡράκλειο τῆς Κρήτης, τὸ Ἄδερφάτο «Γλώσσα καὶ Ζωή» ποὺ λουλούδιασ τῶρα τελευταῖα στὴν Κόνια τῆς Μικρῆς Ἀσίας καὶ τὸ Ἄδερφάτο «Σεράπιον» ποὺ δουλεύει μὲ ζηλεμένο σύστημα καὶ πειθαρχία στὴν Ἀλεξάνδρεια, βγάζοντας καὶ δικὸ του περιοδικό, καθὼς καὶ τὴ «Σοσιαλιστικὴ δημοτικιστικὴ Ἐνωσις» ποὺ πασιζοῦνε νὰ ἰδρύσουνε φωτισμένα Ρωμιόπουλα σὸ Μόναχο—σὰν τὰ συλλογιστεῖ κανεῖς αὐτὰ τὰ σημαντικὰ γεγονότα, σπρώχνεται σ' ἕναν ἐνθουσιώδη χαιρετισμὸ τῆς Νιότης ποὺ ἀδραξε τὸ Μεγάλο Ζήτημα σὲ χέρια τῆς νὰν τὸ φέρει μιὰν ὥρα γληγορώτερα στὴ Νίκη.

Ἐχωριστὴ σημασία, ἀνάμεσα σ' αὐτὰ, ἔχει τὸ Φοιτητικὸ Ἄδερφάτο, ἀφοῦ ἡ ἀγῶνας του δὲ γίνεται μοναχὰ γιὰ τὸν πνευματικὸ ξεσκαλωμὸ τῆς πατρίδας μας, μὰ καὶ γιὰ τὸν ἐξαγνισμὸ

τοῦ Πανεπιστήμιου, ποὺ τὸ βαραίνει, τόσα χρόνια τώρα, τὸ ἄγος γιὰ τὰ Βαγγελικὰ καὶ ἡ ἔθνικὴ κατάρτα γιὰ τὸ σχολαστικισμὸ ποὺ σκόρπισε σ' ἀλάκαιρη τὴ Ρωμιοσύνη.

Τὸ Φοιτητικὸ Ἄδερφάτο ἐρχεται σήμερα νὰ ἐξαγνίσει καὶ νὰ ξαναγεννήσει. Τιμὴ καὶ δόξα σὲ τὰ καινούρια βλαστάρια τῆς Νέας Γενιάς.

Λ. Μ. ΜΟΙΡΑΣ

## ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ,

Σὲ όλες τῆς φιλολογίης τῶν νεώτερων ἰθῶν εἰ μεταφράσεις κλασικῶν ἔργων στάθηκαν μορφωτικὸ, πολιτιστικὸ μέσο, τόσο ἀνώτερο, ὅσο μιὰ φιλολογία βρῆσκαται ἀκόμα σὲ πρῶτα τῆς βήματα. Στὴ δική μας νέα φιλολογία ἡ μεταφραστικὴ ἐργασία δὲν εἶναι πλούσια. Εἶναι ἄλθθειν πῶς τὰ τελευταῖα χρόνια εἶχε ἀνάψει κάποιος ζήλος μεταφραστικός, ὅμως κ: αὐτὸν τὸν χαραχτήρισε ἡ βία καὶ τὸ αὐτοσκέδιο. Κ: ἂν ἐξαίρει κανένας τὰ λιγοστά, μὰ θαυμαστὰ δείγματα τῆς μεταφραστικῆς ἱκανότητος τοῦ Μαβίλη καὶ τοῦ μακαρίτη Κογεβίνα, τὰλλα τόσα τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη καὶ τὴν εὐσυνείδητη, μὰ δίχως σπαρταριστὸ ποιητικὸ αἶσθημα, ἐργασία τοῦ Καλοσγούρου (τῆς τόσο παινεμένης μεταφράσεως τοῦ Ζουφρέ, τοῦ Σίμου Μενάρδου καὶ τοῦ Νιρβάνου δὲν τῆς γνωρίζω δυστυχῶς), ὅτι γνωρίζω ἀπ' τὴ λοιπὴ μεταφραστικὴ παραγωγή ἐμᾶς τῶν ἄλλων, μοῦ φαίνονται δοκιμὲς καὶ γυμνάσματα, κάπια ἴσως καλοπροαίρετα, μὰ δίχως καὶ πολλὴ καλλιτεχνικὴ σημασία.

Δίχως ἀξία δὲν εἶναι βέβαια ἡ πολλὴ μεταφραστικὴ ἐργασία ἐνὸς Βικέλα καὶ πολὺ περισσότερο τοῦ Πολυλά. Μὰ τὸ μισὸ καὶ νόθο καὶ πλαδαρὸ τῆς γλώσσας τοῦ ἐνὸς χαλαρόνει πιότερο τὸ κάπως ἄστονο τῆς καλλιτεχνικῆς του μόρσεσης, μὲ ὅλη τὴν πολλὴ δεξιότητα καὶ τὴν ἀρετὴ ζωντανευτικὴ ἰκνύτητα, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ ἀρνηθεῖ κανεῖς, τὸ σφαλμένο πάλι καὶ τεχνητὸ τοῦ γλωσσικοῦ συστήματος τοῦ ἄλλου καταφέρνει νὰ μὴν ἀφίνει νᾶρθεῖ σὲ πλείρᾳ ἐνέργεια τὸ τόσο βαθὺ καὶ δυνατὸ αἶσθημα τῆς τέχνης, ποὺ χαραχτήρισε κάθε ἐργασία τοῦ σημαντικότερου ἀπὸ τοὺς νεοἰλλήνες λόγιους.

Τὸ πρῶτο ζωντανότερο μεταφραστικὸ πιχειρίσμα εἶναι ἀναμφίβολα τοῦ Ἄλεξ. Πάλλη κ' ἡ μεταφράση τῆς «Ἰλιάδας» σημαδέβει ἕνα σταθμὸ σὲ γράμματά μας. Σταθμὸ φιλονεικούμενο βέβαια, μὰ ὄχι καὶ γι' αὐτὸ λιγότερο σημαντικό. Μιὰ ἐργασία, συνδεμένη τόσο μὲ τὴ γλωσσικὴ ἐπανάσταση, ὅσο

καὶ μὲ τὸν τρόπο ποὺ μεταφράζονται τὰ ποιητικὰ ἔργα, δὲν μποροῦσε νὰ μὴν κινήσει τὴν ἀντιλογία. Ὅσοι, ἐξὸν ἀπὸ τὴ γλωσσικὴ μέθοδο τοῦ μεταφραστῆ τῆς «Ἰλιάδας», κατὰκριναν κ: τὴ μεταφραστικὴ του μέθοδο, ἔχασαν πῶς ὁ Ἄλεξ. Πάλλη δὲ θέλησε νὰ μᾶς δώσει αὐτοῦσιο, πιστὰ κ: ἀσθηρὰ τὸν ἴδιο κόσμον τῶν πατριαρχικῶν χρόνων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἄλλα νὰ τοῦ ἀλλάξει τὴν εἰδὴ τὲ ρωμείκη, δίνοντάς τῆς κάπιο κλέπτικο, ἀρματωλικὸ χρώμα. Μὲ παρόμοιον τρόπο ἔχουμε χριστουγγήματα μεταφραστικὰ σὲ τῆς φιλολογίης τῶν ἰθῶν καὶ μ' αὐτὸ τὸ νόημα γένεται κ' ἡ «Ἰλιάδα» τοῦ Πάλλη τὸ πρῶτο ἀξιώτερο καλλιτεχνικὸ μεταφραστικὸ μνημεῖο σὲ ρωμείκα γράμματκ.

Ἐτὰ Γεωργικὰ τοῦ Βεργίλιου ποὺ παρουσιάζονται τῶρα ἀμεταφραστὰ ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνο Θεοτόκη, εἶναι ἕνας δεύτερος σταθμὸς σὲ τὴ μεταφραστικὴ ἐργασία τῆς ἐποχῆς μας. Τὸ ἔργο τοῦ λατῖνου ποιητῆ στίκει βίβλια μκακία ὅστε νὰ δύναται καὶ νάντικρύσει τὴν ποιητικὴ ἀξία τῆς «Ἰλιάδας», ὅμως ἐκεῖνο ποὺ τὸ κάνει νὰ πάρει μιὰ σημασία ξεχωριστὴ σὲ γράμματά μας εἶναι ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία τῆς μεταφράσεως του. Ὁ τρόπος τοῦ μεταφραστῆ τῶν «Γεωργικῶν», διαφορετικὸς ἀπὸ τοῦ Πάλλη, θέλει νὰ δείξει αὐτοῦσιο τὸν ποιητὴ ποὺ μεταφράζει, ν' ἀποδόσει τὸ συνείδητὰ τεχνικὸ, τὸ μετρημένο, τὸ λογαριασμένο, τὸ συγκρατημένο τῆς λατινικῆς τέχνης. Ὅταν θυμηθοῦμε τὰ ποιήματα τοῦ Μαβίλη, δταν θυμηθοῦμε τὴ διηγηματογραφικὴ ἐργασία τοῦ ποιητῆ τοῦ «Κάη» καὶ τοῦ «Ἀκόμα», δὲν εἶναι δύσκολο νὰ νοιώτομε τὴν προτίμησι τοῦ τελευταῖου νὰ μᾶς γνωρίζει σὲ ρωμείκη φωνὴ ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ ὁμορφα ἔργα τῆς λατινικῆς ποίησης. Ἡ προσπάθεια τῆς μορφικῆς ἀριότητος χαραχτηρίζει τοὺς σημερινούς Κορφαίτες φιλοσόφους. Τὰ «Γεωργικὰ» δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ μεγάλα ἔργα τῶν αἰῶνων. Ἐνα διδαχτικὸ ποίημα, ὅπως εἶναι, δὲν πιστέβω κίολα νὰ μποροῦσε νὰ φτάσει σὲ ἀνώτερο ποιητικὸ ὕψος. Μὰ πάλι σὰν ποίημα διδαχτικὸ μένει ἀριστούργημα κ' εἶναι τὸ δροσερότερο καὶ τὸ ὠραιότερο ἀπὸ ὅλα τοῦ εἶδους του, ὅσα δηλ. γνωρίζω. Κάτι πιὸ πολὺ ἀκόμα: ξεβγαίνει ἀπὸ τὸ εἶδος του σὲ πολλὰ μέρη, ἀνεβκίνοντας σὲ καθάρκ ποιητικὴ περιωπή, καὶ μὲ τὸ πλείρο τῆς μορφῆς του φτάνει σὲ σημαντικὴ καλλιτεχνικὴ ἀξία. Δὲν εἶμαι ἀπὸ τοὺς πολὺ θαυμαστῆς τῆς λατινικῆς ποίησης. Τὸ τεχνητὸ καὶ ζητημένο τῆς περισσότερο, τὸ ὄχι αὐτόματο καὶ ἄμεσα ἀπὸ τὴ ζωὴ ἐμπνευσμένο ποὺ τὴ διακρίνει, ἂν ἐξαίρει κανεῖς τὸν Κάτουλο, ὁ αὐλικὸς τῆς χαραχτήρας στὴν ἐποχὴ τῆς ἀκμῆς τῆς δὲ μ' ἐνθουσιάζουν τόσο. Ὅσοι καλλιτεχνικὴ ἐκ-





